

Amnesty International í herferð móti mannaættindabrotum í Turkalandi

Komandi mánaðirnar fara allar deildirnar í Amnesty International at luttaka í átakinum móti mannaættindabrotum í Turkalandi

Hóast Turkaland á mangan hátt verður roknað fyri eitt nútímans demokrati við tóttum sambandi og samarbeiði við vesturheimin, so er mannaættindastøðan í landinum út av lagi vánalig, og hevur verið tað í mong ár. Túsundtals menniskju eru vorðin offur fyri tilvildarligum drápum, »hvørvingum« og torturi. Talu- og skrivfrælsið virka ikki sum tey eiga undir fólkaræði. Fleiri frágreiðingar, m.a. frá Amnesty International, ásanna henda yvirgang. Í 1993 ávisti anti-terrornevndin hjá ST, at

torturur regluliga verður nýttur í Turkalandi. Arbeiðsbólkurin fyri »hvørvingum« hjá ST segði í 1994, at fleiri fráboðanir um »hvørvingar« komu úr Turkalandi enn nokrum øðrum landi.

Turkaland hevur m.a. undirskrivað Heimsyvirleysingina hjá ST um mannaættindi, ST sáttmálan móti torturi, europeiska mannaættindasáttmálan og europeiska sáttmálan móti torturi. Ti eiga tílíkar misgerðir ikki at verða framdar. Men myndugleikarnir annaðhvørt nokta seg seka, ella siga, at misbroti eru framd fyri at verja landið móti yvirgangskroppum.

Amnesty International heldur, at alt ov lítið verður gjørt uttan í frá við at leggja trýst á Turkaland fyri at halda mannaættindini og geva øllum borgarum í landinum trygg livikor.

Ti verður heitt á ØLL um at vera við í átakinum. Bert um nóg nógv luttaka, er møguleiki fyri at betra um mannaættindastøðuna í Turkalandi. Hetta krevur ikki so nógv. Tú kanst skriva undir eina áheitan, ella skriva eitt bræv, har heitt verður á stjórn Turklands um at gevast við mannaættindabrotunum. Ynskir tú at luttaka, er bert at seta seg í samband við skrivstovuna hjá Amnesty International Føroya Deild, ið hevur opið mánadag, týsdag og hósdag frá kl. 14 til kl. 18.

Emine Ocak stutt aðrenn hon bleiv handtikin í Istanbul 8. juli 1995. Hon var saman við einum bólki av familjuni hjá »horvnum«, ið mótmæltu á Istiklal Street í Istanbul, tá lögreglan við lurkasløgum spjaddi mótmælissgonguna

©Cumhuruyet

Eingin trygd uttan mannaættindi

Mannaættindastøðan í Turkalandi er vánalig. Í langa tíð eru fangar pindir og illa viðfarnir. Í nítíðarunum eru fangar »horvnir« og tiknir av døgum

Trygdardeildirnar eru sterkasti bólkurin í landinum, og tær vanvirða mannaættindi. Politiskur yvirgangur hevur volt álvarsliigar trupulleikar í

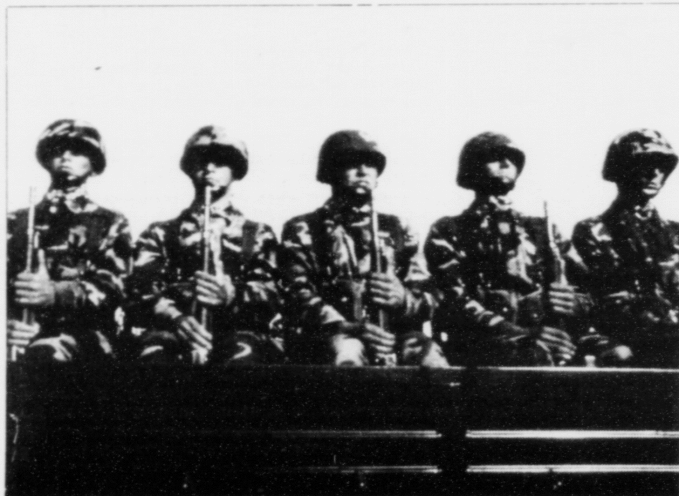
strið leikað millum trygdardeildirnar og andstøðubólkar í fjallalendum í landsynningspartinum og í býunum har vesturi í landinum. Vápnadr andstøðubólkar hava eisini framt mannaættindabrot. Tann størsti vápnadr andstøðubólkurin er kurdiski arbeidaraflokkurin (PKK). Skiftandi stjórnir hava ann-

neyðug í striðnum at verja landsins trygd.

Úrslitið er at eingin íbúgvi í landinum hevur veruliga persónliga trygd. Hóast ótald lyfti um ábøttur, kundu turkiskir borgarar framvegis verða settir fastir tilvildarliga. Í fongslinum hava teir onga verju móti at verða pindir, sum enn er vanligur partur av ahvøringum. Sambært tíðindum úr Turkalandi eru meira enn 400 fólk pind til deyða í varðhaldi síðan 1980. Síðan 1991 eru túsundtals fólk »horvin« ella dripin av politiskum ávum

Sjálvt fólk, ið striðast saman við trygdardeildunum, eru í vanda orsakað lógloysinum. Í januar 1996 kunngjórði stjórnin, at 11 menn vóru tiknir av døgum av PKK nærhendis einari fjarskotnari bygd, Glucukonak. Sjey av monnum vóru limir í verjuliðnum í bygdini. Óheftar kanningar bendu á, at mennirnir vóru dripin av trygdardeildunum.

Altjóða samfelagið hevur ikki latið mannaættindabrotini í Turkalandi við seg koma. Sjónarmiðini hjá turkisku stjórnini, at hóttaðir móti landsins trygd mugu berjast niður sama um mannaættindi verða sett til viks, eru borin víðari uttan mótmæli. Kávalótir hjá stjórnini um at tað gongur framá við virðing fyri mannaættindum eru góðkendar. Handilsá hugamáli og politiskar samgongur eru tikin fram um trygdina hjá turkiskum borgarum.

Turkiskir hermenn. Limir úr trygdarherliðnum vanvirða mannaættindini og hava ábyrgdina av mongum mannaættindabrotum

©Rex Features

uttan lóg og dóm. Íbúgvar landsins hava ikki veruligt talufrælsi.

nærum trítíð. Seinastu árin eru trý hernaðarkvett framd og síðan áttatíðirnar hevur vápnadr

adhvørt sýtt fyri at mannaættindabrot verða framd ella umborið seg við at tílík brot eru

Turkaland í tølum

Fólkíð: Fólkatalið er uml. 61 milliónir. Meira enn 99% eru muslimar. Kurdiska fólkíð er ein stórr minnilutabólkur. Aðrir minnilutar eru Alevis, Arabar, Assýrar, Armenar og Yezidlar. Nógvi afrikanskir og iranskir innflytarar eru eisini í landinum.

Tvæ milliónir eru ríknar heimanfrá í landsynningspartinum á landinum orsakað av striðnum millum PKK og stjórnarherin.

Fíggarviðurskipti: Høvuðsinnitokurnar stava frá landbúnaði, idnað, framleiðslu og ferðafólkavinnu. Fremstu útflutningsvørur eru klædnavorur, jarn og stál. Mest verður innflutt av maskinum, ráolju, flutningstólum og kemiskum vörum. Meira enn tvæ milliónir arbeida í fremmandum londum, fyri tað mesta í Vestureuropa. Í 1994 kom 2,6 milliónir US dollarar til Turklands frá hesum arbeidsmonnum.

Trygdardeildirnar: Manningartalið í herinum, flotanum, loftverjun og lögreljun er 573,800 (410,200 skylduhermenn iroknaðir). Hertænasta er skyldubundin. Hernaðarútreiðslurnar eru 13% av figgarætlanini.

Seinastu 36 árin hevur herurin kolrent triggjar stjórnir, sett trý lógávutning frá, hongt ein forsætisráðharra og fongslað túsundtals fólk, summi teirra sita framvegis fäst. Heryvirmenn sita framvegis á odda í sivilum rættarmálum fyri rikistrygdardómstólum.

Amnesty International-limaskapur

- ☐ Eg ynski fleiri upplýsingar um Turkaland átakið
- ☐ Eg ynski at fáa fleiri upplýsingar um Amnesty International
- ☐ Eg ynski at gerast limur í Amnesty International (vanligur limaskapur 200 kr., arbeiðsleys, lesandi & pensionistar 100 kr., hján 250 kr.)

Navn _____

Bústaður _____

Bygd/býur _____

Send til: Amnesty International, Føroya Deild, Postmoga 1075, FR-110 Tórshavn